

به نام خداوند بخشنده مهربان

اقتصادِ سیاسی مناقشهٔ اتمی ایران

(درآمدی بر عبور تمدن‌ها)

دکتر محسن رِنانی

(عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان)

تدوین اولیه: بهار ۱۳۸۴ تا زمستان ۱۳۸۵

تکمیل و بهنگام سازی: بهار و تابستان ۱۳۸۷

تکثیر پنج نسخه کاغذی و ارسال برای مقامات ارشد: مهر ۱۳۸۷

انتشار نسخه چاپی (کتاب کامل): آذر ۱۳۹۸

سرشناسه	رنانی، محسن - ۱۳۴۴	Renani, Mohsen, 1966
عنوان و پدیدآور	اقتصاد سیاسی مناقشه اتمی ایران؛ درآمدی بر عبور تمدن‌ها / نویسنده: دکتر محسن رنانی، ۱۳۹۸.	
مشخصات نشر	تهران، نور علم.	
مشخصات ظاهری	۶۶۵ ص. نمودار، جدول.	
عنوان انگلیسی		The Political Economy of Iran Nuclear Dispute; an Introduction to the Transition of the Civilizations
شابک	۹-۳۲۲-۱۶۹-۶۰۰-۹۷۸	
موضوع	۱. سیاست انرژی - مدیریت. ۲. انرژی اتمی - ایران. ۳. خلیج فارس، منطقه - جنبه‌های استراتژیکی. ۴. انرژی، منابع - ایالات متحده آمریکا - آینده‌نگری. ۵. اقتصاد سیاسی. ۶. نفت - صنعت و تجارت - کشورهای غربی.	
رده بندی کنگره	۱۳۹۸ الف ۷ ر / ۴۷۵ HC	
رده بندی دیویی	۳۳۳/۷۹	
شماره کتابشناسی ملی	۳۵۶۹۷۸۸	

نشر نورعلم: تهران - خ انقلاب - خ منیری جاوید (اردیبهشت) - ۱۴ پ - تلفن: ۰۶۶۴۰۵۵۸۸۰ و ۰۶۴۰۵۸۹۴
 noreelm@yahoo.com ۰۹۱۲۳۳۳۴۲۲۹ فروشگاه: دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران

- عنوان: اقتصاد سیاسی مناقشه اتمی ایران (درآمدی بر عبور تمدن‌ها)
- نویسنده: دکتر محسن رنانی (عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان)
- طرح روی جلد: حسین حسینی
- صفحه آرای: عباد تیموری
- ناشر: نشر نور علم
- شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
- شابک: ۹-۳۲۲-۱۶۹-۶۰۰-۹۷۸
- نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸
- چاپ و صحافی: الغدیر
- قیمت: ۹۸۰۰۰ تومان

تمامی حقوق این کتاب متعلق به ناشر است. نقل مطالب این کتاب (به هر زبانی) با ذکر مأخذ آزاد است. هرگونه انتشار به صورت کاغذی (چاپ، فتوکپی، تصویر و ...) یا الکترونیکی کتاب به قصد انتفاع، و نیز انتشار ترجمه کامل آن به زبان‌های دیگر نیازمند دریافت اجازه از ناشر یا مؤلف است.

در صورت عدم دسترسی به کتاب‌های این انتشارات، از طریق تماس با
 ۰۹۱۲۳۳۳۴۲۲۹ کتاب‌ها با پست به تمام نقاط ایران ارسال می‌شود.

تقدیم به هر که با جهان آشتی است

در جنگ و جدال ناگهان آشتی است

گر جمله‌ی خلق دشمنی انگیزند

او دوستی است و او همان آشتی است

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه نسخه چاپی.....
۱۶	مقدمه‌ی نسخه کامل الکترونیک.....
۲۲	مقدمه جلد اول الکترونیک.....
۳۵	آگاهی.....
۳۷	یادآوری.....
۳۸	نامه به مسئولان ارشد نظام.....
۶۰	پیش‌گفتار.....
۷۰	درآمد: طرح کلی مسئله.....
۷۱	این کتاب چه نمی‌گوید؟.....
۷۸	این کتاب چه می‌گوید؟.....
۹۴	فصل اول: چرا ثبات - و احتمالاً حیات - ایران در سه دهه آینده به نفت بسته است؟.....
۹۴	مقدمه.....
۹۵	۱-۱. چرا دیگر نباید انقلاب کرد؟.....
۱۰۳	۲-۱. برخی چالش‌های مهم آینده ایران.....
۱۰۴	۱-۲-۱. چالش‌های مختلف ناشی از رشد سریع جمعیت.....
۱۰۸	۲-۲-۱. چالش جهانی شدن اقتصاد ایران.....
۱۱۲	۳-۲-۱. چالش فعالیت‌های غیررسمی.....
۱۱۵	۴-۲-۱. چالش دولت بزرگ و ناکارآمد.....
۱۱۹	۵-۲-۱. چالش حکومت نفوذهای ناهمگن.....
۱۲۰	۶-۲-۱. چالش تله بنیان‌گذار.....
۱۲۵	۷-۲-۱. چالش سقوط سرمایه اجتماعی.....
۱۲۹	جمع‌بندی.....
۱۳۲	فصل دوم: نگاهی به تجارب پرهزینه غرب در قرن بیستم.....
۱۳۲	مقدمه.....
۱۴۳	۱-۲. نگاهی به تجارب پرهزینه غرب در قرن بیستم.....
۱۴۵	۲-۲. ضربه اول: جنگ‌های جهانی.....
۱۴۷	۳-۲. ضربه دوم: انقلاب‌های سوسیالیستی.....

۱۴۹عوامل درونی. ۱-۳-۲
۱۵۵عوامل بیرونی. ۲-۳-۲
۱۶۰ضربه سوم: بحران بزرگ اقتصادی. ۴-۲
۱۶۲ضربه چهارم: شوک‌های بزرگ نفتی. ۵-۲
۱۶۸جمع‌بندی.
۱۶۹	فصل سوم: اقتصاد سیاسی نفت: گذشته و آینده.
۱۶۹مقدمه.
۱۷۰۱-۳. تداوم حاکمیت نفت.
۱۷۴۲-۳. نگاهی به آینده تقاضای نفت.
۱۷۵۳-۳. نگاهی به آینده عرضه نفت.
۱۸۴۴-۳. امنیت عرضه انرژی.
۱۸۹۵-۳. نگاهی به سیاست انرژی کشورهای غربی.
۱۹۵۶-۳. چشم‌انداز آینده.
۱۹۵۱-۶-۳. تسلط غرب در مدیریت تقاضای نفت رو به کاهش است.
۱۹۷۲-۶-۳. تسلط غرب در مدیریت عرضه نفت رو به کاهش است.
۱۹۸۳-۶-۳. عدم تقارن بین مناطق عرضه و تقاضای نفت گسترش می‌یابد.
۲۰۰۴-۶-۳. عرضه جهانی نفت در دو دهه آینده به دوره اوج خود نزدیک می‌شود.
۲۰۱جمع‌بندی.
۲۰۷	فصل چهارم: میراث‌های شوم قرن بیستم برای غرب.
۲۰۷مقدمه.
۲۰۷۱-۴. جهان در محاصره لشکر آلودگی.
۲۱۹۲-۴. غرب و کهولت سیستمی.
۲۲۰۱-۲-۴. چرخه عمر سیستم‌ها.
۲۲۷۲-۲-۴. نشانه‌های کهولت سیستمی غرب.
۲۳۲۲-۲-۴. الف: کهولت سنی جمعیت.
۲۳۳۲-۲-۴. ب: کهولت کیفی جمعیت.
۲۴۵۲-۲-۴. پ: کاهش کنترل‌پذیری سیستم.
۲۴۹۲-۲-۴. ت: نیاز به جذب نیرو از بیرون سیستم.
۲۵۰۲-۲-۴. ث: کاهش ظرفیت‌های درونی ارتقای سیستم.
۲۵۹۲-۲-۴. ج: کسری مداوم در تراز انرژی سیستم.

۲۸۲ج: کاهش ظرفیت خرسندی سیستم.
۲۹۰جمع بندی.
۲۹۳	فصل پنجم: عبور تمدن‌ها: پیش به سوی نبرد برای تسخیر پایان تاریخ
۲۹۳مقدمه.
۲۹۶۱-۵. نگاهی کوتاه به نظریه «پایان تاریخ».
۳۰۱۲-۵. نگاهی کوتاه به نظریه «برخورد تمدن‌ها».
۳۰۶۳-۵. نتایج سیاستی نظریه هانتینگتون.
۳۰۸۴-۵. چرا نظریه برخورد تمدن‌ها نظریه مهمی است؟
۳۱۱۵-۵. برخورد غرب با این دو نظریه.
۳۱۹۶-۵. آیا نظریه برخورد تمدن‌ها آمده است تا محقق شود؟
۳۲۷۷-۵. بی‌ثباتی و پیش‌بینی ناپذیری تمدن اسلامی.
۳۳۶۸-۵. عبور تمدن‌ها.
۳۴۳۹-۵. جنگ خداحافظی.
۳۵۲۱۰-۵. خداحافظی با خاورمیانه اسلامی.
۳۷۲جمع بندی.
۳۷۵	فصل ششم: منافع غرب در منازعه اتمی با ایران
۳۷۵مقدمه.
۳۷۶۱-۶. ایران، بازیگر محوری در پروژه «جنگ خداحافظی» غرب.
۳۷۸۱-۱-۶. وجود زمینه‌های متعدد برای تنش.
۳۸۱۲-۱-۶. وجود آستانه‌ای از پیش‌بینی پذیری.
۳۸۴۳-۱-۶. رفتار ایران واکنشی و قابل مدیریت است.
۳۸۹۴-۱-۶. بالابودن سهم ایران در صادرات نفت.
۳۸۹۵-۱-۶. تسریع صادرات گاز ایران.
۳۹۳۶-۱-۶. ایران نباید در ۲۰۲۰ قدرت اول انرژی جهان شود.
۳۹۷۷-۱-۶. تأمین منفعت همه اعضای دائم شورای امنیت.
۳۹۸۸-۱-۶. ایجاد ناامیدی و بی‌اعتباری ایدئولوژیک در تمدن اسلام.
۴۰۲۹-۱-۶. تقویت ارتباط کشورهای عربی با غرب.
۴۰۳۲-۶. غرب و نسل سوم سیاست‌های انرژی.
۴۰۴۱-۲-۶. عبور از نفت: تحقق یک هدف تاریخی.
۴۱۲۲-۲-۶. گزینه‌های در دسترس.

- ۴۲۰ ۳-۲-۶. نعل وارونه غرب: شوک مدیریت شده در بازار نفت.
- ۴۳۱ ۳-۶. چرا منافع غرب در افزایش قیمت نفت است؟
- ۴۳۱ ۱-۳-۶. رفع موانع توسعه نیروگاه‌های اتمی در غرب.
- ۴۳۳ ۲-۳-۶. افزایش سرمایه‌گذاری در گاز.
- ۴۳۴ ۳-۳-۶. اقتصادی‌شدن سرمایه‌گذاری در ذخایر نفت.
- ۴۳۵ ۴-۳-۶. توسعه سرمایه‌گذاری در سایر انرژی‌های نو.
- ۴۳۶ ۵-۳-۶. افزایش مسابقه تسلیحاتی و تداوم حیات صنایع نظامی غرب.
- ۴۴۰ ۶-۳-۶. کاهش ارزش دلار: ابزار کنترل پیامدهای قیمت نفت.
- ۴۴۵ ۷-۳-۶. حل مسائل چین و هند.
- ۴۵۶ ۸-۳-۶. تأمین منافع روسیه.
- ۴۶۲ جمع‌بندی.
- ۴۶۵ **فصل هفتم: داده‌ها چه می‌گویند؟ نگاهی آماری به آنچه رخ داده است.**
- ۴۶۵ مقدمه.
- ۴۶۶ ۱-۷. نگاهی کلی به روند قیمت نفت.
- ۴۷۰ ۲-۷. بررسی جزئی‌تر روند قیمت نفت.
- ۴۷۶ ۳-۷. تحلیل آماری نوسانات رشد قیمت نفت.
- ۴۸۵ ۴-۷. تحلیل اقتصادسنجی تحولات بازار نفت.
- ۴۸۸ ۱-۴-۷. چارچوب نظری مدل.
- ۴۹۰ ۲-۴-۷. منابع آماری برآوردها.
- ۴۹۱ ۳-۴-۷. روش برآورد.
- ۴۹۱ ۴-۴-۷. برآورد مدل.
- ۴۹۵ ۵-۴-۷. بررسی عدم تقارن در اثرگذاری شوک‌ها.
- ۴۹۶ جمع‌بندی.
- ۴۹۸ **پیوست‌های فصل هفتم:**
- ۴۹۸ پیوست اول: تصریح مدل.
- ۴۹۸ الف) هزینه‌ی نهایی.
- ۴۹۹ ب) رنت کمیابی.
- ۵۰۱ پ) امنیت عرضه.
- ۵۰۵ ت) سایر عوامل.
- ۵۱۰ پیوست دوم: معرفی مدل‌های ARCH و GARCH.

۵۱۰	الف) مدل‌های خانواده‌ی ARCH.....
۵۱۱	ب) مدل‌های مبتنی بر عدم تقارن: TARCH و EGARCH.....
۵۱۳	پیوست سوم: برآورد مدل.....
۵۱۶	پیوست چهارم: مبانی تئوریک بررسی عدم تقارن.....
۵۱۹	فصل هشتم: نظریه بازی‌ها: تحلیل بازی اتمی ایران و غرب
۵۱۹	مقدمه.....
۵۲۰	۸-۱. نگاهی به نظریه بازی‌ها.....
۵۲۱	۸-۱-۱. طبقه‌بندی بازی‌ها.....
۵۲۳	۸-۱-۲. نمونه یک بازی ایستا با اطلاعات کامل.....
۵۲۵	۸-۱-۳. نمونه یک بازی پویا.....
۵۲۸	۸-۲. تحلیل بازی اتمی ایران و غرب.....
۵۴۰	۸-۲-۱. بازی ایران و غرب در تعادل ناش.....
۵۴۳	۸-۲-۲. رفتار استراتژیک.....
۵۴۵	۸-۲-۳. بازی «خودآچیزی» غرب.....
۵۴۸	۸-۲-۴. ممانعت از شکل‌گیری بازی کاتاستروفیک.....
۵۵۰	۸-۲-۵. جمع‌بندی.....
۵۵۱	۸-۳. گزارش لحظه به لحظه از بازی غرب با ایران.....
۵۵۵	فصل نهم: غول بیدار می‌شود: نگاهی به تحولاتی که در راه است.
۵۵۵	مقدمه.....
۵۵۶	۹-۱. تحولات انرژی‌های فسیلی.....
۵۶۱	۹-۲. تحولات انرژی اتمی.....
۵۶۸	۹-۳. تحولات در سوخت‌های نو.....
۵۹۷	۹-۴. جهش در سپهر دانایی: از دایناسورها تا نانوسورها.....
۶۱۴	جمع‌بندی.....
۶۱۵	فصل دهم: سخن پایانی
۶۲۸	پیوست‌های کتاب
۶۲۸	اشاره.....
۶۳۰	پیوست اول: «نفت‌نامه» اول به آقای خاتمی.....
۶۵۳	پیوست دوم: «نفت‌نامه» دوم به آقای خاتمی.....